

§ 286

Valtuutettu Leo Straniuksen toivomusponsi olennaisista ilmasto- ja ympäristömittareista AM-ohjelman seurantaraportissa

HEL 2018-006281 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Anu Turunen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25712
anu.turunen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 16.5.2018 hyväksymän toivomusponnen (Leo Stranius) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnien ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman (AM-ohjelma) seurantaraportin 2018 käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen:

"Selvitetään mahdollisuus lisätä Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön ohjelman (AM-ohjelman) seurantaraporttiin olennaiset ilmasto- ja ympäristömittarit." (Leo Stranius)

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hy-

väksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuute-
tuille.

Ilmasto- ja ympäristömittarit AM-ohjelman seurannassa

Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa (AM-ohjelma) on ilmasto- ja ympäristötavoitteita, joiden kehittymistä seurataan AM-ohjelman seurantaraporteissa ohjelman voimassaolokaudella. AM-ohjelman lisäksi kaupungilla on muita eritasoisia ohjelmia, joihin sisältyy ilmasto- ja ympäristömittareita. Näiden kehittymisestä raportoidaan asianosaisissa ohjelmissa ja kaikkien mittarien tuontia AM-ohjelman seurantaan ei nähdä tarkoituksenmukaisena. Olennaisimmat mittarit sisällytetään kaupunkistrategian ja sen kärkihankkeiden seurantaan.

Voimassa olevassa AM-ohjelmassa ilmasto- ja ympäristötavoitteita on sisällytetty kolmeen tavoitekokonaisuuteen, joiden toteutumisesta on kerrottu kevään 2019 seurantaraportissa

Tavoitteen kaksi mukaan kaupunki edellyttää luovuttamiensa kerrostalotonttien osalta, että rakennusluvan edellytyksenä oleva C-luokan energiatehokkuusvaatimus täyttyy selkeästi ja alittaa E-luvun 120 kWh/m²/vuosi. Tontinluovutusehtoja on kuitenkin tältä osin tiukennettu, ja nykyisin ehdoissa vaaditaan energialuokkaa B.

Tavoitteen 10 mukaan kaupungissa edistetään uusiutuvien ja ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavien rakennusmateriaalien ja tuotantotapojen käyttöä sekä mahdollistetaan kiinteistökohtaisten energialähteiden käyttöönotto.

Tavoite 11 koskee kaupungin omaa asuntokantaa ja linjaa, että asuntokannan peruskorjaustoiminnassa pyritään tavoitteellisesti D-energialuokkaan. Energian ominaiskulutusta vähennetään kaksi prosenttia vuodessa.

Kaupunginvaltuustolle raportoitavat muut ilmasto- ja ympäristötavoitteita sisältävät ohjelmat

Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti kaupunkistrategiasta vuosille 2017–2021 27.9.2017. Sen seurannassa seurataan kolmen ympäristö- ja ilmastotavoitteen toteumaa:

- Helsingin kasvihuonekaasupäästöt,
- pyöräliikenteen määrä automaattilaskentapisteissä ja
- ilmanlaatu valituissa mittauspisteissä.

Kaupunkistrategian tavoitteiden toteutuminen raportoidaan kaupunginvaltuustolle neljännesvuosittain Talouden ja toiminnan seurantaraportin

yhteydessä. Tämän vuoksi strategiaohjelman ympäristö- ja ilmastomit-
tareiden tuomista AM-ohjelman seurantaraporttiin ei nähdä tarkoituk-
senmukaisena.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma, sopeutumislinjaukset ja ympäristö-
politiikka – raportointi osana ympäristöraportointia

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmasta kaupunginvaltuusto
päättyi 10.12.2018. Sen keskeinen seurantanäkymä on ympäristörapor-
tointi. Ympäristöraportoinnin yhteydessä kaupunginvaltuustolle annea-
taan vuosittain kokonaiskuva toimenpideohjelman etenemisestä: miten
Helsingin päästöt kehittyvät ja kuinka hyvin toimenpiteet ovat toteutu-
neet. Ympäristöraportointia varten kerätään tiedot kaupungin toimialoil-
ta, liikelaitoksilta, tytäryhteisöiltä sekä osalta kuntayhtymistä, ja niiden
pohjalta muodostetaan käsitys kaupungin ympäristötyön kokonaisuu-
desta. HSY tuottaa vuosittaisen päästövähennystiedon.

Vuosittaisen ympäristöraportoinnin lisäksi Hiilineutraali Helsinki 2035 -
toimenpideohjelman toimenpiteitä tullaan seuraamaan jatkuvasti toi-
menpidetyökalun avulla. Toimenpideohjelman seurannan lähtökohtana
tulee olemaan kaiken tarpeellisen tiedon tuottaminen osana toimintaa,
jalostaminen avoimeksi dataksi ja jakaminen toimenpidetyökalun kautta
vapaaseen käyttöön.

Ympäristöraportti seuraa päästövähennysohjelman lisäksi myös kau-
pungin ympäristöpolitiikan ja sopeutumislinjausten toteutumista niille
luotujen ympäristöindikaattoreiden avulla. Lisäksi raportissa on useita
 muita ympäristön tilasta kertovia indikaattoreita ja ympäristötilastosta
löytyy yhteensä yli 200 ympäristöindikaattoria.

Kaupunginhallitukselle raportoivat ilmasto- ja ympäristötavoitteita sisältävät ohjelmat

Talousarvio ja taloussuunnitelma

Kaupungin talousarvioon sisältyy kaupunkia koskevia toiminnallisia ta-
voitteita, joihin kuuluu myös keskeisinä pidettäviä ympäristötavoitteita,
kuten energiansäästötavoitteet. Vuoden 2019 talousarviosta kaupun-
ginvaltuusto päätti 28.11.2018. Talousarvion toteutumisesta raportoia-
daan kaupunginhallitukselle neljä kertaa vuodessa ja tilinpäätöksen yh-
teydessä valtuustolle.

Helen Oy:n kehitysohjelma

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 2.12.2015, että Helenin kehitysoh-
jelma toteutetaan mallilla, jossa investoidaan vaihteittain biopolttoainei-
den lisäämiseen lämmöntuotannossa. Samalla huomioidaan uusien
teknologioiden mahdollisuudet sekä mahdolliset muutokset asiakkaiden

energiankäytössä. Esimerkiksi aurinkolämmön, geotermisen lämmön ja lämpöpumppujen laajamittaista hyödyntämistä selvitetään.

Helen Oy:n kehitysohjelma sisältää toimenpiteet, joilla Helsingin energiantuotanto saatetaan sellaiseen tilaan, että hiilineutraalisuustavoitteisiin päästään. Kehitysohjelman tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan muun toiminnan ohessa kaupunginhallituksen konsernijaostolle neljännesvuosittain.

Viherkattolinjaus

Helsingin kaupunginhallitus päätti 19.12.2016 Helsingin kaupungin viherkattolinjauksesta. Linjauksen tavoitteena on kaupunkiympäristön mukautumiskyky eli yleistyvien ääriolosuhteiden vaikutusten lieventäminen, joustavuus ja nopea palautuminen. Linjauksella pyritään hulevesien parempaan hallintaan rankkasateiden aikana, kaupunkirakenteen lämpösaarekeilmiön hillitsemiseen, kaupunkiluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja edistämiseen sekä kattojen aktiiviseen hyödyntämiseen toiminnallisena, taloudellisena ja esteettisenä voimavarana.

Viherkattolinjaus sisältää 14 toimenpidettä. Linjauksen mukaan viherkattoryhmä raportoi toimenpiteiden toteutumisesta kaupunginhallitukselle vuonna 2020.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle raportoitavat ilmasto- ja ympäristötavoitteita sisältävät ohjelmat

Ilmansuojelusuunnitelma 2017–2024

Helsingin ympäristölautakunta hyväksyi 1.11.2016 kaupungin ilmansuojelusuunnitelman 2017–2024. Suunnitelma sisältää toimenpiteitä liikenteen päästöjen vähentämiseksi niin, että ilmanlaatuasetuksen ja EU:n ilmanlaatudirektiivin raja-arvojen alle päästään. Lisäksi suunnitelman tavoitteena on parantaa yleisesti ilmanlaatua Helsingissä ja vähentää ilman epäpuhtauksille altistumista sekä terveystahaitta.

Toimenpiteitä suunnitelmassa on yhteensä 48 kappaletta, joista 24 koskee liikennettä, 18 katupölyä ja 6 pienpolttoja. Tiedot ilmansuojelusuunnitelman toimenpiteiden toteutumisesta kootaan vuosittain seurantaraporttiin, jonka kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyy ja lähettää Uudenmaan ELY-keskukseen sekä ympäristöministeriöön.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2018–2022

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti 18.5.2018 hyväksyä Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelman

2018–2022. Meluntorjunnan toimenpiteet suunnitelmakaudella jakautuvat kolmeen teemakokonaisuuteen: suunnitteluun ja ohjaukseen, melulähteeseen vaikuttamiseen sekä rakenteelliseen meluntorjuntaan. Näiden alla on 14 toimenpidekorttia eri teemoista, joihin on kirjattu yhteensä 53 konkreettista toimenpidettä vastuutahoineen ja toteutusaikatauluineen. Toimenpiteistä 15 on merkitty meluntorjunnan kärkitoimenpiteiksi. Näiden vaikuttavuus on katsottu merkittäväksi ja toteutettavuus hyväksi. Kärkitoimenpiteiden edistämiseen ja seurantaan kiinnitetään erityistä huomiota.

Toimenpiteistä kootaan seurantaraportti, joka toimitetaan tiedoksi kaupungin ilmansuojelu- ja meluntorjuntatyöryhmän jäsenille sekä kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle.

Muille tahoille raportoitavat ilmasto- ja ympäristötavoitteita sisältävät ohjelmat

Ekologisen rakentamisen toimenpideohjelma

Kaupunkiympäristötoimialan asuntotuotantopalvelut-yksiköllä (Att) on käytössään Ekologisen rakentamisen toimenpideohjelma 2017-2021, joka on kehitetty yhteistyössä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n ja kaupunginkanslian elinkeino-osaston kanssa. Ohjelmaa toteutetaan Att:n sisäisissä prosesseissa ja sen toteutumisesta raportoidaan Att:n ja Hekan johdolle.

Toimenpideohjelman kehityshankkeet ovat kestävän kehityksen vaatimustason asettaminen – RTS-ympäristöluokituksenkäyttöönotto, taloteknisen toiminnanvarmistuksenkehittäminen, energiatehokkuusvaatimusten ja toteutusratkaisujenkehitys, työmaan kosteudenhallinnan ohjeistuksen kehittäminen ja riskikohteidenhallintamalli, käytön aikaisen energiaohtamisen kehitys ja energiatehokkuusprojektien edistäminen sekä innovatiivisten hankintojen kilpailutusmalli.

Helsingin ja Turun kaupunkien yhteinen Itämeri-toimenpideohjelma 2019–2023

Kaupunginhallitus hyväksyi 22.11.2018 Helsingin ja Turun kaupunkien kolmannen yhteisen Itämeri-toimenpideohjelman Helsingin kaupungin osalta vuosiksi 2019–2023. Itämerihaasteeseen liittyvien toimien seuraamista ja kehittämistä varten on perustettu kaupungin sisäinen työryhmä.

Toimenpideohjelman 2019–2023 päämäärät – viisi toiminnan aaltoa Itämeren hyväksi ovat kirkkaat rannikkovedet, hyvinvoiva meriluonto, puhdas ja turvallinen vesiliikenne, suunnitelmallinen vesialueiden käyttö ja aktiivinen Itämeri-kansalaisuus.

Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015–2024 ja metsäverkostoselvitys

Helsingin luonnonsuojeluohjelma sisältää 47 uutta luonnonsuojelua-
luetta, jotka on tarkoitettu perustaa kymmenvuotiskaudella 2015–2024.
Niiden yhteispinta-ala on noin 650 hehtaaria. Luonnonsuojeluohjelma
2015–2024 ja metsäverkostoselvitys laadittiin samanaikaisesti Helsin-
gin yleiskaavan kanssa. Suojelualueiden rauhoitusesitysten ja niiden
hoito- ja käyttösuunnitelmien määrät ovat olleet sitovina talousarvion
tavoitteina ja niitä seurataan sitä kautta. Metsäverkosto on yleiskaava-
aan skemaattisesti viivoina kuvailtu järjestelmä, jota toteutetaan ase-
makaavoituksessa.

Energiatehokkuussopimus (KETS) 2017–2025

Kiinteistöalalla työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, Energia-
virasto ja RAKLI ovat sopineet energiankäytön tehostamisesta koskien
vuokra-asuinkiinteistöjä ja toimitilakiinteistöjä. Helsinki on mukana
vuokra-asuntoyhteisöjen toimenpideohjelmassa (VAETS).

Kaupunginhallitus hyväksyi uuden energiatehokkuussopimuksen kau-
delle 2017–2025 syyskuussa 2016. Tavoitteena on 7,5 prosentin ener-
giansäästö vuoteen 2015 verrattuna vuoteen 2025 mennessä. Toteu-
masta raportoidaan vuosittain kaupungin energiansäästöryhmälle ja
Motivalle.

Helsingin ympäristötietoisuuden yhteistyösuunnitelma

Helsingissä toimii myös poikkihallinnollinen virallisesti nimeämätön ympä-
ristötietoisuuden yhteistyöryhmä, joka on vuosina 2014–2015 laati-
nut ympäristötietoisuuden yhteistyösuunnitelman. Sen tavoitteena on
yhteistyön kehittämisen kautta luoda edellytyksiä kokonaistaloudellises-
ti viisaalle, yhteisiä resursseja tehokkaammin hyödyntävälle ja yhä vai-
kuttavammalle ympäristötietoisuustyölle Helsingissä. Tavoitteena on
myös, että ympäristötietoisuustyö vastaisi kaupunkilaisten odotuksia ja
tarpeita.

Yhteistyötä ohjaa ympäristöpolitiikan ympäristötietoisuutta ja -vastuulli-
suutta koskevat keskipitkän aikavälin tavoitteet, jotka tähtäävät noin
vuoteen 2020. Seuranta tapahtuu ympäristöraportoinnin kautta. Myös
poikkihallinnollinen ympäristötietoisuuden yhteistyöryhmä seuraa
suunnitelman toteutusta, tosin epäsäännöllisesti.

Hulevesiohjelma

Kaupunginhallitus hyväksyi Helsingin kaupungin hulevesiohjelman
21.5.2018. Hulevesiohjelmalla edistetään pitkällä aikavälillä suunnitel-
mallista ja kestävästä hulevesien kokonaishallintaa Helsingissä. Valmis-

telussa on huomioitu kaupungin tiivistämistavoitteet ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä uudistuneet lainsäädäntö ja kaupunkiorganisaatio. Hulevesiohjelman keskeisimmät tavoitteet ovat huleveden hyödyntäminen kaupungin suunnittelussa ja rakentamisessa, kuivatuksen varmistaminen ilmastonmuutos huomioiden, hulevesivirtaamien ja huleveden laadun hallinta, huleveden vähentäminen sekaviemärijärjestelmässä sekä sisäisen yhteistyön ja toimintatapamallien kehittäminen ja osaamisen ja resurssien turvaaminen kaupunkiorganisaatiossa. Hulevesiohjelmassa on 38 toimenpidettä, joiden toteutumisen seurannasta vastaa ohjelman seurantaan nimetty hulevesiryhmä, joka raportoi vuosittain kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmälle.

Yhteenveto

Helsingin kaupungilla on yli kymmenen erillistä ohjelmaa, sopimusta ja suunnitelmaa, joihin on sisällytetty ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Ohjelmien ja vastaavien muiden asiakirjojen päätöksenteko on viety tarkoituksenmukaiselle tasolle tavoiteasetannan ja tarvittavien toimenpiteiden laajuudesta riippuen. Kaikkien ympäristö- ja ilmastomittareiden tuomista AM-ohjelman seurantaraporttiin ei nähdä tarkoituksenmukaisena, mutta olennaisesti asumiseen ja asuntorakentamiseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet on ohjelmassa huomioitu ja tullaan huomioimaan seuraavan kauden ohjelman valmistelussa kuluvan vuoden aikana.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Anu Turunen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25712
anu.turunen(a)hel.fi

Liitteet

1 Stranius Leo, toivomusponsi, Kvsto 16.5.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkiympäristön toimiala
Kaupunginkanslia